

OČITOVANJE NA IZVJEŠĆE O POSLOVANJU DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU ZA 2013. (POSEBNA REVIZIJSKA IZVJEŠĆA ZA VODNE USLUGE)

1. Izvješće o poslovanju Državnog ureda za reviziju za 2013. godinu – posebna revizijska izvješća za vodne usluge

Izvješće o poslovanju Državnog ureda za reviziju za 2013. godinu – posebna revizijska izvješća za vodne usluge, objavljeno je na mrežnim stranicama Državnog ureda za reviziju i prihvaćeno u Hrvatskom saboru.

U odnosu na kontrolu obračuna i naplate cijene vodnih usluga koju je obavio Državni ured za reviziju a osobito u pogledu: korisnika, osnovice, tarife i umanjenja tarife, ispravnosti sadržaja i izdavanja računa, podataka o troškovima isporučitelja vodnih usluga i načinu utroška sredstava ostvarenih putem cijene vodne usluge, načinu objave odluka o cijenama vodnih usluga i informiranju korisnika, posebna revizijska izvješća sadrže brojne korisne podatke, precizna opažanja i analize, koji se mogu prikupiti i elaborirati samo neposrednom i temeljitom kontrolom nad isporučiteljima vodnih usluga.

Stajališta Državnog ureda za reviziju o štetnosti usitnjenosti isporučitelja vodnih usluga, potrebi njihove integracije, o nužnosti poštivanja zakonske obveze o prijenosu komunalnih vodnih građevina s jedinica lokalne samouprave na isporučitelje vodnih usluga – vrijednosti su koje dijelimo s Državnim uredom za reviziju i smatramo ih zajedničkom misijom.

Preporuke koje je Državni ured za reviziju posredno komunicirao Vijeću za vodne usluge razmotrit ćemo u stadijima izrade nacrtu i predlaganja Vladi Republike Hrvatske Uredbe o mjerilima za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Očitovanje ovog Vijeća ograničeno je isključivo na interpretaciju zakonskih i podzakonskih odredbi koje se odnose na cijenu vodnih usluga, obzirom da Vijeće ima zakonsku nadležnost utvrditi zakonitost odluka o cijeni vodne usluge i naknadi za razvoj i to posredstvom podataka koje isporučitelji vodnih usluga dostavljaju u vidu jednostranih prijava ovom Vijeću. Kontrolu obračuna i naplatu cijena vodnih usluga u inspekcijskom postupku obavlja gospodarska inspekcija, a Državni ured za reviziju u postupku revizije.

2. Cijena vodne usluge ne može uključiti trošak amortizacije dugotrajne imovine izgrađene potporama

Navodi Nalaza: „Društva su u izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga uključila i ukupne troškove amortizacije vodovodnih građevina. U ukupnom iznosu amortizacije dio se odnosi na amortizaciju dugotrajne imovine financirane primljenim potporama koje su namijenjene izgradnji vodovodnih građevina. Iz odredbi Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, nije vidljivo pokriva li cijena vodnih usluga cjelokupne troškove amortizacije dugotrajne imovine.

Društva su u većini slučajeva u poslovnim knjigama evidentirala primljene državne potpore na računu odgođenih prihoda (račun prihoda budućeg razdoblja), a na računu prihoda su državne potpore

evidentirane u iznosu troškova amortizacije dugotrajne imovine financirane iz državnih potpora (što je u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvješćivanja). Zbog navedenog, Ured je mišljenja da cijena javne vodoopskrbe ne treba osigurati povrat troškova amortizacije dugotrajne imovine financirane državnim potporama (jer su u navedenom iznosu iskazani prihodi), te su društva pri izračunu najniže osnovne cijene trebala uključiti samo troškove amortizacije dugotrajne imovine financirane iz vlastitih sredstava.“

Očitovanje Vijeća: Prema odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda, MRS 20 točka 13. moguća su dva pristupa računovodstvu državnih potpora: kapitalni pristup prema kojem se potpora odobrava izravno u korist udjela dioničara (potpora u temeljni kapital) i dobitni pristup prema kojem se potpora unosi u prihod tijekom jednog ili više razdoblja. Obračun amortizacije ovisi o pristupu koji se izabire.

Odabere li isporučitelj vodne usluge dobitni pristup evidentirat će primljene potpore kao odgođeni prihod. U razdoblju korištenja imovine u visini obračunate amortizacije imovine financirane iz državne potpore odgođeni prihod prenosi se u prihod tekuće godine. Takvim pristupom iznos državne potpore priznat u prihode kompenzira trošak amortizacije. Stoga se amortizacija na dugotrajni dio imovine financiran iz potpora ne obračunava u cijeni usluge. Nakon isteka vijeka upotrebe tako financiranog objekta za izgradnju objekta ili nabavu opreme bit će potrebna nova potpora.

Odabere li isporučitelj vodne usluge kapitalni pristup, a namjena potpore je financiranje nabave imovine koja ima pravno-vlasnički status javnog dobra, primjereno je iskazati takvu potporu kao povećanje javnog kapitala. U okviru ovog pristupa amortizacija ukupne dugotrajne imovine, neovisno o izvoru financiranja, obračunava se u cijeni usluge.

I jedan i drugi pristup imaju svoje prednosti i nedostatke.

Kapitalni pristup: državne potpore su financijski mehanizam i prema takvima treba postupati u bilanci, umjesto da se prenose kroz izvještaj o dobiti kako bi nadoknadile stavke rashoda što ih financiraju; od njih se ne očekuje otplata pa ih treba odobriti izravno u korist udjela dioničara; neprimjereno je priznavati državne potpore u izvještaju o dobiti, jer one nisu zarađene već predstavljaju poticaj što ga pruža država bez s tim povezanih troškova.

Dobitni pristup: državne potpore su primici iz drugih izvora, a ne od dioničara i ne treba ih odobravati izravno u korist dioničara, već ih treba priznavati kao prihod u odgovarajućim razdobljima; potpore se daju pod uvjetima: primatelj ih stječe kad ih zadovolji, stoga potpore treba unijeti u prihod i povezati s odnosnim troškovima za koje je potpora namijenjena da ih kompenzira; kao što porez na dobit i drugi porezi terete dobit, logično je u izvještaju o dobiti jednako postupiti i s državnim potporama, jer su produžetak fiskalnih politika.

Stajalište Vijeća: Činjenica je da *Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva* nije izvršila izbor između dva modela koji MRS omogućuje. Izbor kapitalnog ili dobitnog pristupa mora se temeljiti na financijskoj stvarnosti i suštinski je ekonomsko i političko pitanje. Upravo stoga ako se želi riješiti jednoznačno može se riješiti isključivo propisom, a ne mišljenjem tijela javne vlasti.

3. Cijena vodne usluge za socijalno ugrožene građane morala je biti sadržana i u fiksnom a ne samo varijabilnom dijelu

Navodi Nalaza: „Cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane su uređene odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva. Propisano je donošenje odluke o cijeni koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva. Određeno je da se cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani ne može utvrditi u visini većoj od 60 % osnovne cijene vodne usluge. (...) Neka su društva umanjila isključivo varijabilni dio cijene. Prema odredbi članka 206. Zakona o vodama, odlukom je trebalo umanjiti i fiksni dio cijene vode te odrediti količinu vode nužne za osnovne potrebe kućanstva, koja je prema preporuci Svjetske zdravstvene organizacije najmanje 70 l dnevno po članu kućanstva. (...) Naloženo je umanjiti cijenu za socijalno ugrožene građane na način da se uz varijabilni umanjiti i fiksni dio cijene vodnih usluga.“

Očitovanje Vijeća: Prema članku 206. stavak 3. Zakona o vodama „Tarifa vodnih usluga javne vodoopskrbe najmanje mora sadržavati:

– osnovnu cijenu vodne usluge i

– cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.“

Prema članku 6. stavak 2. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10; dalje u tekstu: Uredba):

„Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini ispučenih vodnih usluga (...).“

Stajalište Vijeća: Propisima je eksplicitno uređeno da cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani ovisi o količini vode isporučene za osnovne potrebe kućanstva. Fiksni dio cijene vodne usluge pak izričito ne ovisi o količini ispučenih vodnih usluga. Iz toga je razvidno da se cijena za socijalno ugrožene građane zakonito mora obračunati kao varijabilni dio cijene.

4. Subvencioniranje cijene za socijalno ugrožene građane od strane jedinica lokalne samouprave

Navodi Nalaza: Prema odredbama Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine broj 33/12) jedinice lokalne samouprave su obvezne u svom proračunu osigurati sredstva za ostvarivanje prava na podmirenje troškova stanovanja, koji obuhvaćaju i troškove za vodu, te voditi evidenciju i dokumentaciju o ostvarenju navedenih prava.

Očitovanje Vijeća: Osnovna cijena vodne usluge mora pokriti ukupne troškove, dakle cijena koju plaćaju svi korisnici vodnih usluga, odnosno koju plaćaju sve kategorije korisnika vodnih usluga (kućanstva, poslovni subjekti, socijalno ugroženi građani). To je Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva dopušten oblik među-subvencioniranja.

Odredbom članka 52. Zakona o socijalnoj skrbi uređeno je da jedinica lokalne samouprave odobrava pomoć za podmirenje troškova stanovanja što jedinice lokalne samouprave i čine na način da donose odgovarajuće odluke o socijalnoj skrbi kojima propisuju kriterije za ostvarivanje prava na subvenciju troškova stanovanja, a pojedinačna prava na pomoć utvrđuju donošenjem rješenja o pravu na pomoć. Dakle, odredbama Zakona o socijalnoj skrbi nije uređeno da su jedinice lokalne samouprave dužne osigurati sredstva za subvencioniranje troškova stanovanja, uključivo i troškove vodnih usluga, već im je dana zakonska ovlast da takvu subvenciju odobre u vidu pomoći.

Stajalište Vijeća: Ne postoji zakonom ili drugim propisom utvrđena obveza jedinice lokalne samouprave da osigura u proračunu sredstva za ostvarivanje prava na podmirenje troškova vodne usluge socijalno ugroženim građanima već im je dana zakonska ovlast za to.

5. Prijedlog je količinu vode nužne za osnovne potrebe kućanstva odrediti jedinstveno za područje županije

Navodi Nalaza: „*Neke jedinice lokalne samouprave su donijele odluke o količinama vode nužnim za osnovne potrebe kućanstva i društvima dostavile popise osoba koje imaju status socijalno ugroženih građana, dok druge jedinice lokalne samouprave takve odluke nisu donijele. Također, usporedba broja korisnika pomoći za uzdržavanje s brojem socijalno ugroženih građana koji koriste pravo na nižu cijenu vodnih usluga ukazuje na nedovoljnu informiranost navedene kategorije građana o pravima i postupcima za ostvarivanje prava na nižu cijenu vode. Naloženo je uskladiti odluke o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje cijene za socijalno ugrožene građane. Naloženo je umanjiti cijenu za socijalno ugrožene građane na način da se uz varijabilni umanjiti i fiksni dio cijene vodnih usluga. Predloženo je količinu vode nužne za osnovne potrebe kućanstva odrediti jedinstveno za područje županije.*“

Očitovanje Vijeća: Prema članku 198. Zakona o vodama:

„Osnovna jedinica za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe je vodoopskrbno područje, a za obavljanje djelatnosti javne odvodnje je aglomeracija.

Uslužno područje obuhvaća jedno ili više vodoopskrbnih područja i jednu ili više aglomeracija.“

Stajalište Vijeća: Određujući područja pružanja vodnih usluga Zakon je odredio i granice unutar kojih se formira cijena vodne usluge (vodoopskrbno područje, aglomeracija i uslužno područje) i obračunski elementi za izračun te cijene (in concreto: količina vode nužne za osnovne potrebe kućanstva). U tom smislu županija nije područje pružanja usluge.

No Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine broj: 56/13) je riješio ovo pitanje i uredio u članku 206. stavak 7. (članak iz integralnog teksta Zakona) da: „Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Vijeća za vodne usluge, uredbom propisuje mjerila za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga i vrste troškova koje cijena vodnih usluga pokriva. *Uredbom se propisuje i najniža količina isporučene vode nužna za osnovne potrebe kućanstva.*“ Dakle, najniža količina vode nužne za osnovne potrebe kućanstva određuje se na razini države.

6. Cijene vodne usluge za gospodarstvo i dvostruko više u odnosu na domaćinstva

Navodi Nalaza: „Okvirna direktiva Europske unije o vodama obvezuje zemlje članice na poštivanje načela povrata rashoda od vodnih usluga, uključujući i rashode zaštite okoliša i resursa, te odgovarajući doprinos raznih korisnika povratu rashoda od vodnih usluga, podijeljenih najmanje na industriju, domaćinstvo i poljoprivredu prema načelu zagađivač plaća. Znatne su razlike između cijena vodnih usluga raznih korisnika kojima pojedini isporučitelji pružaju usluge javne vodoopskrbe na području revidiranih županija. U nekim županijama su cijene vode za gospodarstvo i dvostruko više u odnosu na domaćinstva. Privatni iznajmljivači prostora za turističku djelatnost plaćaju u najvećem broju slučajeva cijenu prema uvjetima za domaćinstva, a obavljaju gospodarsku djelatnost. Predloženo je preispitati odnos cijena za gospodarstvo i domaćinstva, ažurirati baze privatnih iznajmljivača prostora turističke djelatnosti i naplaćivati im potrošnju vode prema cijeni za gospodarstvo.“

Očitovanje Vijeća: Pravo EU izričito ne zabranjuje tzv. među-sbvencioniranje (cross-subsidies) gdje se jedna tarifa primjenjuje na jednu kategoriju korisnika a druga na drugu tako da zapravo kategorija korisnika s višom tarifom sbvencionira kategorije korisnika s nižom tarifom.

U tom smislu i članak 3. stavak 2. Uredbe uređuje: „Ako je osnovna cijena vodne usluge određena u različitoj visini za različite kategorije obveznika, njihov ponderirani zbroj ne smije biti manji od najniže osnovne cijene vodne usluge.“

Stajalište Vijeća: Iz odredbe članka 3. stavak 2. Uredbe je razvidno da je u našem pravnom poretku dopušteno odrediti različitu osnovnu cijenu za različite kategorije korisnika.

No ovo pitanje time nije zatvoreno i izvjesno nosi ekonomske, socijalne i političke implikacije koje će se morati riješiti propisima sukladno stajalištima Europske komisije o značenju članka 9. Okvirne direktive o vodama o različitim tarifama i među-sbvencioniranju.

7. Naplata fiksnog troška po stanarima umjesto po vodomjeru. Višestruka naplata fiksnog troška

Navodi Nalaza: „U stambenim zgradama u kojima postoji jedan zajednički priključak na vodovodnu mrežu u pravilu se potrošnja vode obračunava i naplaćuje prema broju članova domaćinstva od svakog domaćinstva (korisnika stambenog prostora). Svim domaćinstvima se naplaćuje fiksni dio u punom iznosu.“

Prema odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, fiksni dio cijene služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučene vode, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine (troškovi očitavanja vodomjera, obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa, umjeravanja i servisiranja vodomjera, tekućeg investicijskog održavanja priključka, redovito održavanje funkcionalne ispravnosti vodnih građevina i ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće). Naknade po vodomjeru se višestruko naplaćuju svim stanarima na računima kao da imaju vlastiti vodomjer, iako koriste zajednički vodomjer.“

Očitovanje Vijeća: Prema članku 6. stavci 2., 3. i 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva „Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:

- očitavanja vodomjera,
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga,
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima,
- tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje,
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga,
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.“

Prema izričaju predmetne Uredbe isporučitelj vodne usluge je u obvezi da troškove koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine i koji su pojedinačno navedeni u članku 6. stavak 2. obračuna i naplati korisniku vodne usluge putem fiksnog dijela cijene vodne usluge.

Hoće li pritom isporučitelj vodne usluge:

- izračunati fiksne troškove zasebno za svakog korisnika i potom individualizirati obračun tih troškova putem fiksnog dijela cijene vodne usluge prema konkretnom korisniku ili
- izračunati skupno sve fiksne troškove i odrediti da se isti putem fiksnog dijela cijene vodne usluge naplate bilo u jednakom iznosu od svih korisnika, bilo u jednakom iznosu po kategorijama korisnika (poslovni prostori, stambeni prostori i sl.), bilo po priključku (vodomjeru) s podjelom na korisnike u posebnim dijelovima nekretnine

nije uređeno predmetnom Uredbom već je prepušteno ocjeni donositelja odluke o cijeni vodnih usluga (isporučitelj vodne usluge) i davatelju suglasnosti na odluku o cijeni vodnih usluga (gradonačelniku/općinskom načelniku).

Isporučitelji vodne usluge u Republici Hrvatskoj primjenjuju, u najvećem broju slučajeva, model skupnog izračuna fiksnih troškova te obračuna u jednakom iznosu po kategorijama korisnika.

Stajalište Vijeća: Kako je, u smislu naprijed navedenog, predmetno pitanje - pitanje svrsishodnosti i racionalnosti, a ne pitanje zakonitosti, to odluke o cijeni vodnih usluga koje sadržavaju odredbe o naplati fiksnog dijela cijene vodne usluge od svih korisnika, bilo po priključku (vodomjeru) bilo u

jednakom iznosu po kategorijama korisnika (poslovni prostori, stambeni prostori i sl.) – nisu nezakonite.

8. Dvostruka naplata fiksnog troška za hladnu i toplu vodu

Navodi Nalaza: „... korisnicima stambenih zgrada u kojima se posebno mjeri potrošnja hladne vode i vode koja se zagrijava, fiksni dio se obračunava i naplaćuje dva puta“.

Očitovanje Vijeća:

Vijeću je tijekom provedbe nadzora zakonitosti odluka o cijenama vodnih usluga ukazano samo na jedan ovakav slučaj u Republici Hrvatskoj.

U predmetnom slučaju riječ je o isporuci tople vode koja je namijenjena ljudskoj potrošnji (de facto za uporabu „na slavini“) a ne za zagrijavanje prostora. Istu isporučuju isporučitelji vodne usluge sustavom vodova zasebnim od vodova za isporuku tzv. „hladne vode“ do tzv. toplinske podstanice. Na toplinskoj podstanici ista se zagrijava od strane isporučitelja toplinske energije i na zasebnom priključku isporučuje korisnicima vodnih usluga. Uslugu zagrijavanja vode obračunava i naplaćuje isporučitelj toplinske energije prema propisima o toplinarstvu tj. Zakonu o tržištu toplinske energije.

Riječ je o pravnoj situaciji za koju pozitivni propisi ne daju jednoznačan odgovor. Nedvojbeno je da postoje 2 zasebna priključka: za hladnu i za toplu vodu. Nedvojbeno je i da fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova (...) „*koji nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine*“ (članak 6. stavak 2. Uredbe) iz čega se da izvući i zaključak da određeni fiksni troškovi iz članka 6. stavak 2. postoje i mogu se obračunati za isporuku putem oba priključka, a neki se mogu obračunati samo jednom.

U tom smislu troškove:

- očitavanja vodomjera – *dopušteno je obračunati za oba vodomjera,*
- obrade očitanih podataka – *dopušteno je obračunati za oba vodomjera,* a troškove izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga – *dopušteno je obračunati samo jednom,*
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima – *dopušteno obračunati za oba vodomjera*
- tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje – *dopušteno je obračunati za oba priključka,*
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga – *dopušteno je obračunati za oba zasebna voda,*
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće – *dopušteno je obračunati samo jednom.*

Stajalište Vijeća: Važeći propisi ne zabranjuju isporučitelju da sve fiksne troškove ukupno obračuna i naplati samo jednom za isporuku putem oba priključka, ali mu ne zabranjuju ni da obračuna zasebno i naplati zasebno za isporuku putem oba priključka. No opcija zasebne naplate mora biti jasno predviđena u odluci o cijeni vodnih usluga.

9. Razlike između najviših i najnižih cijena

Navodi Nalaza: „Najviši fiksni dio cijene za domaćinstvo je imalo društvo Ponikve d.o.o., Krk (48,00 kn/m³), koje je imalo i najvišu ukupnu cijenu 52,15 kn/m³. (...). Najviši varijabilni dio cijene za domaćinstva je imalo društvo Zagrebački holding d.o.o. Zagreb - Podružnica Vodoopskrba i odvodnja (10,36 kn/m³), a najniži društvo VG Vodoopskrba d.o.o., Velika Gorica (2,28 kn/m³).“

Očitovanje Vijeća: Fiksni dio cijene vodne usluge kod Ponikva d.o.o. Krk, iskazan je u pogrešnoj jedinici (kn/m³) i to u iznosu od 48 kn/m³ a morao je po Uredbi biti iskazan u fiksnom iznosu tj. 48 kn/mjesečno/korisniku. Potom je taj iznos zbrojen sa varijabilnim dijelom cijene i prikazan kao ukupna cijena od 52,15 kn/m³, tj. zbrojene su neusporedive veličine.

Kod primjera najvišeg iznosa varijabilnog dijela cijene za domaćinstva (Zagrebački holding d.o.o. Podružnica Vodoopskrba i odvodnja) iskazana je cijena od 10,36 kn/m³ koja u sebi sadržava cijenu javne vodoopskrbe, javne odvodnje uključivo i pročišćavanja otpadnih voda i uspoređena s najnižim iznosom varijabilnog dijela cijene za domaćinstva od 2,28 kn/m³ (VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica) koji sadržava samo cijenu javne vodoopskrbe. Stvarni ukupni iznos varijabilnog dijela cijene za domaćinstva na području pružanja usluge VG Vodoopskrba d.o.o. u Velikoj Gorici iznosi 4,74 kn/m³, što uključuje javnu vodoopskrbu, javnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda .

Stajalište Vijeća: Pretpostavljamo da je riječ o nenamjernim greškama no ukazujemo na njih obzirom da se radi o neusporedivim veličinama te da su se mediji, uključujući i dio stručnih institucija (Institut za javne financije, npr.) povelili za ovim navodima i ponavljali ih u kontekstu enormnih razlika u cijenama.

10. Polazište i ishodište revizije – ekonomska opravdanost razlika u cijeni vodnih usluga za 2012. a ne povrat troškova od vodnih usluga

Navodi Nalaza: „Predmet revizije je bilo ispitivanje ekonomske opravdanosti razlika u cijeni vodnih usluga za 2012. na području 18 županija i Grada Zagreba na čijem području 151 trgovačko društvo obavlja vodne usluge za 139 lokalnih jedinica, a društva su u njihovom vlasništvu ili suvlasništvu. Revizijom su obuhvaćena 123 trgovačka društva, koja pružaju vodne usluge za 3 352 836 stanovnika.“

Nadalje se navodi: „Isporučitelji su imali različite pristupe utvrđivanju cijena vodnih usluga, stoga su i razlike u cijeni vodnih usluga velikim dijelom uvjetovane razlikama troškova vodnih usluga, tehnološkim procesima zahvaćanja i prerade vode, dužinom vodovodne mreže i brojem priključaka, starošću i vrijednošću izgrađenih komunalnih vodnih građevina, brojem zaposlenih i troškovima za zaposlene, gubicima u vodoopskrbnoj mreži, nabavom vode od drugih isporučitelja vodnih usluga ili zahvaćanjem iz vlastitih vodocrpilišta i drugim razlikama na koje isporučitelji mogu utjecati. Na visinu cijene vodnih usluga su utjecali i socijalni i drugi kriteriji koje jedinice lokalne samouprave uzimaju u obzir pri davanju prethodne suglasnosti na visinu cijena.“

Očitovanje Vijeća: Utvrđivanje ekonomske opravdanosti razlika u cijeni vodnih usluga opsežan je zadatak koji je nemoguće ispuniti bez prethodne dubinske tehničko-tehnološke analize, a tek potom i ekonomske, svih sustava vodnokomunalnih građevina kojima upravljaju isporučitelji obuhvaćeni revizijom.

U tom se smislu možemo gotovo u potpunosti suglasiti s drugim navodom Nalaza. Sve cijene pa tako i cijena vodnih usluga jest odraz različitih troškova. Najveći dio tih troškova potječu iz duljine mreže, broja korisnika, zemljopisnih odlika područja pružanja usluge (vodoopskrbno područje ili područje aglomeracije) kojima je prilagođena izgrađena infrastruktura (negdje se voda isporučuje tlačenjem putem precrpnih stanica, negdje gravitacijom, negdje su izgrađene vodospreme, negdje nisu, negdje su izgrađeni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda, a negdje uređaji za kondicioniranje pitke vode). U nekim se sredinama voda preprodaje iz drugih vodoopskrbnih područja zato što ne postoje izdašna izvorišta na njihovom vodoopskrbnom području. No moramo ukazati da su to uglavnom troškovi čiji je nastup izvan kontrole isporučitelja vodne usluge. Veličina i opravdanost pojedinih investicija u vodnokomunalne građevine mogla je, a često je i bila, upitna u fazi razvoja, no na nju su više utjecale jedinice lokalne samouprave koje su po odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu, a potom i Zakona o vodama do 2013. godine donosile programe gradnje vodnokomunalnih građevina. Jednom kada se izgrađeni sustavi puste u pogon nastaju i troškovi njihovog održavanja, gdje je i utjecaj isporučitelja na kontrolu troškova prilično ograničen.

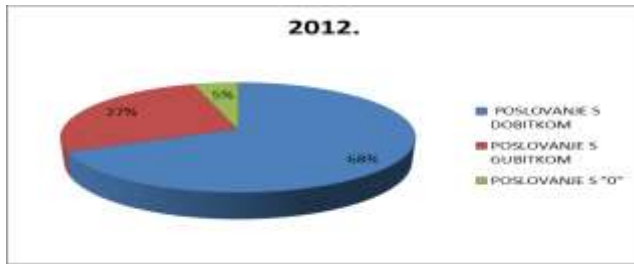
Ukazujemo da su i Zakon o vodama iz 2009., Zakon o financiranju vodnog gospodarstva iz 2009. i Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, u području cijene vodnih usluga i drugih davanja koja se uz nju naplaćuju, doneseni s ciljem da se osigura puni povrat troškova od vodnih usluga (tzv. ekonomska cijena vode). Stoga smo mišljenja da bi buduće revizije upravo trebale biti usmjerene prema kontroli ostvarenja tog cilja od kojeg ovisi i korištenje sredstava iz fondova Europske unije.

Državni ured za reviziju je u tom smislu, po našem mišljenju, ispravno demonstrirao određena stajališta i to na način što je:

1. u dijelu izvješća po županijama pozvao isporučitelje *da postupno podižu cijenu vodne usluge jer im cijena ne pokriva troškove* i
2. u dijelu izvješća po županijama pozvao isporučitelje *da ekonomičnije posluju*, očito s namjerom da se snize troškovi vodnih usluga pa time i snizi cijena vodne usluge.

Jedna od polaznih linija za utvrđenje pokriva li cijena vodnih usluga troškove pogona i upravljanja ili ne je pregled **računa dobiti i gubitka** isporučitelja vodnih usluga za 2012. godinu. Prema tom pregledu od 149 isporučitelja koji su podnijeli FINA-i temeljne financijske izvještaje za 2012. godinu njih 102 je poslovalo s dobiti (ukupno: 330.645.443,00 kn), 7 isporučitelja nije imalo ni dobit ni gubitak a 40 isporučitelja je iskazalo poslovni gubitak (ukupno: 42.090.163,00 kn). Dakle 26,84 % isporučitelja potencijalno nije imalo puni povrat troškova od vodnih usluga tj. ekonomsku cijenu vode. Moguće je da je dio tih isporučitelja imao ekonomsku cijenu vode, ali da je dio potrošen za subvencioniranje drugih komunalnih djelatnosti kod tzv. mješovitih isporučitelja.

Tablica: Dobit/gubitak isporučitelja vodnih usluga za 2012.

Stajalište Vijeća: Obzirom da je Vijeće u kontroli troškova pružanja vodnih usluga, cijena vodnih usluga i naknade za razvoj ograničeno time što podatke o troškovima doznaje isključivo na temelju prijave isporučitelja vodnih usluga to je u budućnosti nužna zajednička suradnja s Državnim uredom za reviziju u utvrđivanju postizanja punog povrata troškova od vodnih usluga (ekonomske cijene vode) kao prvenstvenog cilja kojim se provodi članak 9. Okvirne direktive o vodama i pravila EU fondova o alokaciji sredstava za vodnocomunalne projekte.